

ків, а не максимізацію рівня дохідності. Нажаль оскільки ризики в Україні все ще залишаються досить високими, то і структура інвестицій не поліпшується.

Ще однією перешкодою для прямих іноземних інвестицій є відсутність гарантій повернення вкладених коштів. Могла б сприяти поліпшенню ситуації щодо надання гарантій іноземним інвесторам активізація співпраці України з такими організаціями, як Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій, що входить до групи Світового Банку, американською Корпорацією закордонних приватних інвестицій та ін.

Необхідність подальшого збільшення обсягів залучення іноземних інвестицій в економіку України зумовлена: продовженням процесу структурної перебудови промислового комплексу; сприянням досягненню сучасного технічного рівня розвитку на основі впровадження інноваційних технологій; прагненням збільшення обсягів експортного потенціалу країни; реалізацією стратегії подолання залежності економіки від імпорту енергоносіїв; створенням спільних виробництв з використанням місцевих природних ресурсів, сировини та комплектуючих; активізацією розвитку приватного сектора тощо. Україна володіє значною ресурсною базою, передовсім це: земельні, лісові та водні ресурси, багаті надра та ґрунти, сприятливі природно-кліматичні умови, що дають змогу здійснювати господарську діяльність практично у будь-якій галузі економіки.

Отже, можна стверджувати, що сьогодні Україна і надалі залишається відносно інвестиційно привабливою. За оцінками вітчизняних та закордонних експертів зроблено наголос на високій привабливості географічної, економічної та соціальної складової інвестиційного середовища країни для вкладення капіталів. У перспективі, очевидно, інвестиційну привабливість України поліпшить удосконалення законодавства у сфері інвестиційної діяльності, підвищення прозорості фондового ринку, посилення інформаційної роботи з інвесторами, обмеження бюрократизму у місцевих та центральних органах влади. Особливу роль у поліпшенні загального інвестиційного клімату та прискоренні інноваційного відновлення економіки нашої держави може також відіграти діяльність України у СОТ.

На наш погляд, в Україні потрібно розробити і реалізувати Комплексну програму стимулювання і заохочення національних та іноземних інвестицій, яка б передбачала можливість підписання інвестиційних угод, страхування ризиків іноземних інвесторів, надання гарантій забезпечення прав інвесторів та захист їхньої власності; дотримання організаційно-правових умов інвестування, у тому числі цільове використання амортизації і залучення податкових стимулів, капіталізації прибутків, поліпшення функціонування вторинного ринку цінних паперів, застосування заставного права та іпотечних методів кредитування; механізми запобігання відпливу капіталу за кордон і стимулювання повернення вітчизняного капіталу в країну. Також, під час розроблення цієї програми на державному рівні необхідно забезпечити і враховувати отримані результати маркетингової оцінки перспектив підприємницької діяльності в Україні.

Водночас бажаним є розвиток інфраструктури з обслуговування інвестиційного процесу. Важливо також зазначити, що в умовах глобалізації залучення іноземних інвестицій в економіку України повинні відповідати цілям інвестиційної політики держави, що розвивається в напрямі євроінтеграційних перетворень.

Загалом, формуючи стратегію національного розвитку та реалізуючи заходи інвестиційної політики, зокрема із залучення інвестицій, необхідно пам'ятати, що домінуючою стратегічною метою є підвищення рівня добробуту населення, пом'якшення суспільних наслідків безробіття, заохочення людей до здорового способу життя.

1. Базиліук Я., Покришка Д. Актуальні проблеми прямих іноземних інвестицій в Україну та шляхи їх подолання // www.niss.gov.ua
2. Гайдуцький А.П. Мотиваційні чинники міжнародних інвестиційних процесів // *Фінанси України*. – 2004. – № 12. – С. 50 – 57
3. Крупка І.М. Макроекономічний аналіз інвестування у трансформаційній економіці України. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 465 с.
4. Скоромник М.О. Невизначеність і ризики в інвестиційних процесах // *Фінанси України*. – 2003. – № 5. – С. 13 – 19
5. Статистичний щорічник України за 2006 рік. Державний комітет статистики України. – К.: Видавничий центр "Консультант", 2007. – 552 с.
6. Федоренко В. Інвестиції та економіка України // *Економіка України*. – 2007. – № 5. – С. 12 – 16
7. Інтернет-сторінка Державного комітету статистики – www.ukrstat.gov.ua.
8. Інтернет-сторінка Національного банку України НБУ – www.bank.gov.ua.
9. Інтернет-сторінка Світового банку – www.worldbank.org.
10. Інтернет-сторінка Світового економічного форуму – www.weforum.org.

Надійшла до редакції 10.06.2009

Н.В. Приказюк, канд. екон. наук, асист.

СТРАХОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Досліджено сучасний стан страхового ринку України. Окреслено основні тенденції та перспективи його розвитку.

The current state of insurance market of Ukraine is investigated. The basic tendencies and perspectives of its integration are determined.

Кровоносною системою будь-якої економіки є фінансовий ринок. Особливо значущими складовими фінансового ринку кожної країни є банківські інститути, страхові компанії, інвестиційні та пенсійні фонди. В умовах наростаючих фінансових криз кожна група інститутів фінансового ринку потребує підвищеної уваги та поглибленого дослідження.

На сьогодні більшість вчених-економістів зосереджують увагу на дослідженні банківського сектору, залишаючи в стороні інші фінансові сектори економіки, зокрема страховий. Отже, страховий сектор потребує подальшого поглибленого дослідження, виявлення основних закономірностей та проблем розвитку, а також окреслення перспектив його розвитку в умовах назріваючих фінансових криз на світових ринках.

Метою статті є дослідження сучасного стану страхового ринку України, виявлення основних тенденцій та перспектив його розвитку.

При написанні статті використовувались такі загальнонаукові методи дослідження як діалектичний метод пізнання розвитку і взаємозалежності економічних явищ, методи логічного і порівняльного аналізу, метод аналізу і синтезу та інші.

Слід зазначити, що в багатьох розвинених країнах саме страховий сектор виступає найбільш дієвим механізмом накопичення і інвестування коштів громадян та суб'єктів господарювання. В Україні на сьогодні ситуація все ще відрізняється. Хоча вітчизняний страховий ринок і характеризується зростанням основних його показників, однак він значно відстає в розвитку як від ринків високорозвинених індустріальних країн, так і від ринків деяких пострадянських держав. Так, за даними видання Sigma, вже два роки поспіль український страховий ринок за обсягами страхових премій займає 24 місце серед 35 європейських країн [1].

Щодо частки страхових премій у ВВП, то тут ситуація бажає кращого. У 2007 році частка страхових премій у ВВП майже рівнялася частці у 2002 році, хоча були підстави для випереджаючого зростання страхового

ринку порівняно з економікою України (рис. 1). Питома вага чистих страхових премій у ВВП все ще залишається досить низькою. Якщо така частка в Україні складає 1,7 %, то у розвинених країнах вона становить 8-12 %.

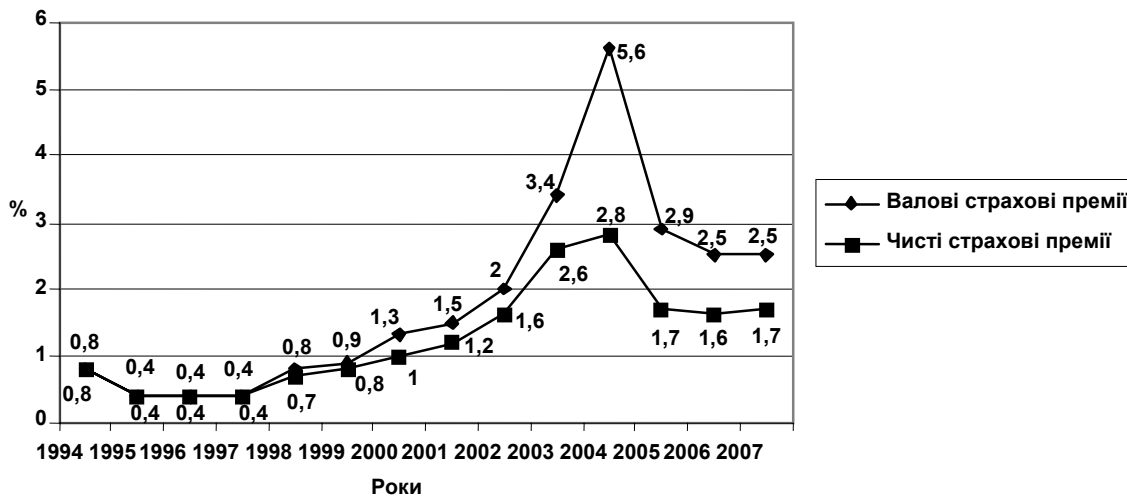

Рис. 1. Співвідношення страхових премій та ВВП в Україні у 1994-2007 рр.*
*Розраховано і побудовано автором за даними НБУ та Держфінпослуг

У цілому спостерігається позитивна тенденція (крім 2005 року) щодо обсягу зібраних страхових премій (валових та чистих) в Україні (рис. 2). У 2007 році обсяг валових страхових премій склав 18 008,2 млн. грн., що на 30,2 % більше ніж у 2006 році.

Стало збільшується і обсяг валових страхових виплат, здійснених страховиками в Україні (рис. 2). При цьому, варто відмітити, що останніми роками страхові виплати зростають швидшими темпами ніж премії. Так у 2007 році обсяг валових страхових виплат збільшився на 62,1 % порівняно з 2006 роком.

Однак, не зважаючи на випереджаючі темпи зростання страхових виплат, рівень таких виплат все ще залишається низьким, що є доказом не завжди реального страхового захисту (табл. 1).

Так частка валових страхових премій зі страхування життя у загальній сумі премій, зібраних в Україні у 2007

році, становила лише 4,4 %. Хоча питома вага премій у цьому сегменті щорічно збільшується, однак вона є ще досить низькою. На світовому страховому ринку частка страхування життя є значно вагомішою у 2006 році вона становила 59 % від суми загальних премій. У країнах Європейського союзу в 2007 р. даний показник склав понад 60 % [2]. Зазначене свідчить про суттєвий потенціал даного сегменту страхового ринку.

Також слід відмітити значно вищу концентрацію ринку страхування життя порівняно з ринком ризикового страхування. Так частка премій перших трьох компаній у валових преміях зі страхування життя становила 52,1 % (в 2006р. – 58,5 %), а перших десяти страховиків – 86,4 % (в 2006р. – 90,1 %). У ризиковому ж страхуванні частка премій перших трьох компаній становила 12,6 % (в 2006р. – 12,2 %), а перших п'ятдесяти страховиків – 74,4 % (в 2006р. – 74,7 %).

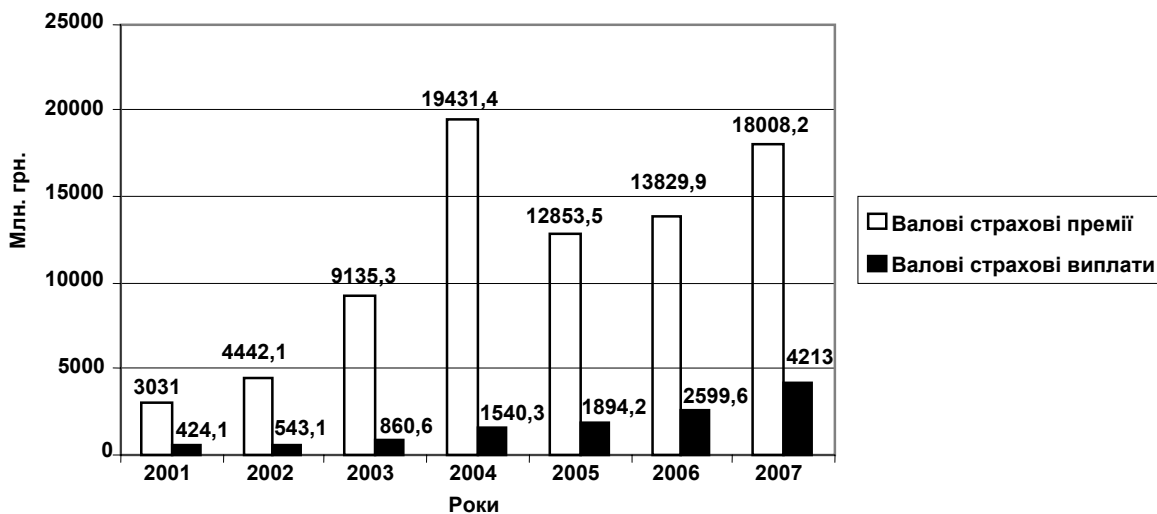

Рис. 2. Валові страхові премії та валові страхові виплати в Україні у 2001-2007 рр.*
*Побудовано автором за даними Держфінпослуг

Таблиця 1. Рівень страхових виплат, %*

Рівень страхових виплат	Роки			Темп росту у 2007р. порівняно з 2006 р.
	2005	2006	2007	
Рівень валових виплат	14,7	18,8	23,4	24,5
Рівень чистих виплат	20,7	26,5	31,4	18,5

*складено за даними Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг

Концентрація страхового ринку є позитивним явищем, оскільки свідчить про наявність стійких добре капіталізованих компаній. Однак дане твердження стосується лише перших компаній. У цілому ж страховому ринку України притаманна низька капіталізація, тобто мала його місткість щодо прийняття крупних ризиків.

Питання капіталізації набувають особливої актуальності в умовах наростаючих фінансових криз. Саме рівень капіталізації страхової компанії значною мірою визначає її спроможність вистояти в складні фінансові часи.

Загалом капітал суб'єкта господарювання включає дві основні складові, виділені в залежності від джерел походження, а саме: власний капітал і залучений. У страхових компаній власний капітал представлений статутним фондом, а залучений – це в основному сформовані страхові резерви. Однак на фінансову стійкість

страховика здебільшого впливає саме розмір сплаченого статутного фонду, оскільки страхові резерви, по суті є зобов'язаннями страхової компанії перед страхувальниками за укладеними договорами.

Загальна капіталізація страхового ринку України, як сума сплачених статутних фондів та сформованих страхових резервів, у 2007 році склала лише 19056,9 млн. грн. Це свідчить про низьку капіталізацію страхового ринку. Разом з тим варто відмітити позитивну тенденцію до зростання загального рівня капіталізації в усіх роках, крім 2005 р. Так у 2007 р. рівень загальної капіталізації зріс на 4651,6 млн. грн. порівняно з 2006 роком. Щодо сплаченого статутного фонду, то він стабільно зростає, однак все ще залишається на недостатньому рівні – 10633,6 млн. грн. у 2007 році (рис. 3).

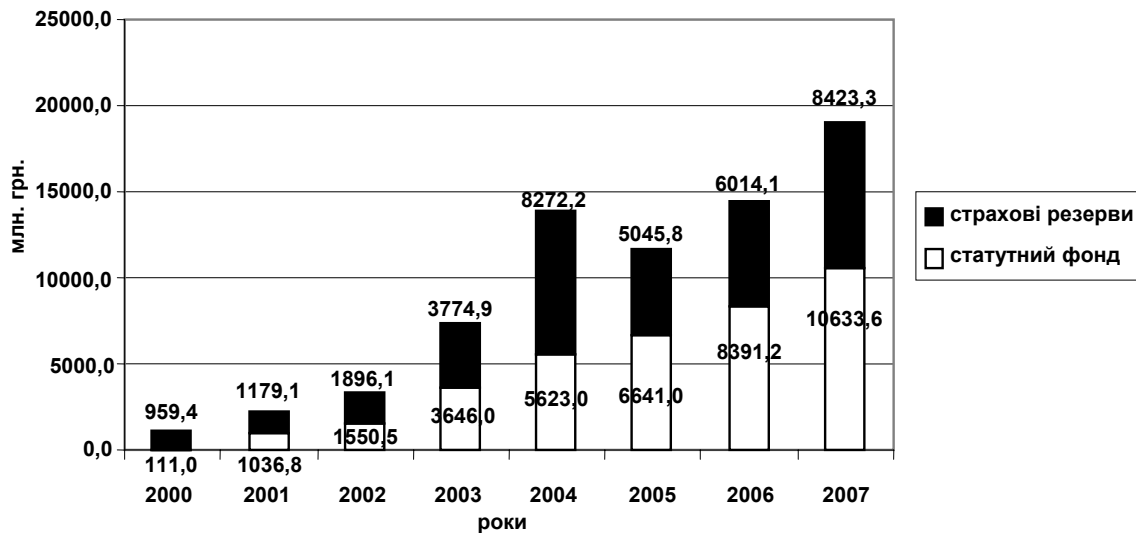

Рис. 3. Показники капіталізації страхового ринку України в 2000-2007 рр.

У сучасних умовах нарощення обсягу капіталізації страхових компаній можливо наступними шляхами: за рахунок укрупнення страховиків через їх злиття і поглинання та за рахунок приходу іноземного капіталу.

У нашій країні останнім часом вже можна спостерігати активізацію процесів злиття та поглинання на страховому ринку. При цьому компанії переважно прагнуть до злиття, а не поглинання, зокрема і через те, що другий варіант потребує реєстрації нової юридичної особи (затвердження нових статутних документів, затвердження назви, отримання ліцензії тощо), а це затримує вихід страхової компанії на ринок. При вдалому проходженні злиття страхові компанії окрім підвищення рівня капіталізації можуть отримати і інші переваги, зокрема вони можуть розраховувати на успішний розвиток та досягнення синергетичного ефекту, що є збільшенням ефективності діяльності об'єднаної компанії. На сьогодні на страховому ринку України вже успішно функціонує ряд страхових груп, серед яких Страхова група "АСКА" (об'єднує 3 страхові компанії), Страхова група "Універсальна" (об'єднує 5 страхових компаній), Страхова група "ТАС" (об'єднує 3 страхові компанії і 2 банки).

Як зазначалося вище, нарощення капіталізації страхових компаній України може відбуватися внаслідок приходу іноземного капіталу. Загалом за законодавством України страхова діяльність дозволена лише резидентам [3]. Однак, резидентами можуть виступати і компанії, які створені і зареєстровані в Україні іноземними інвестиціями. Оскільки вітчизняне законодавство в галузі страхування не обмежує створення дочірніх компаній, іноземні страховики можуть засновувати в Україні страхові компанії з будь-якою часткою в статутному фонді.

Стосовно притоку іноземного капіталу, можна констатувати факт підвищення інтересу іноземних страхових компаній до українського страхового ринку. Про це свідчить динаміка кількості страхових компаній з іноземним капіталом, що діють на страховому ринку України. Так, якщо у 2001 р. кількість таких компаній становила 20 (6,1 % від загальної кількості страхових компаній), то на 1.01.2008 р. кількість компаній з іноземними інвестиціями налічувала 78 (17,5 % від загальної кількості страховиків). При цьому збільшується і темп приросту страхових компаній з іноземним капіталом (за 2007 р. до Держреєстру було включено 8 страховиків з іноземними інвестиціями, а за 2006 р. – 3).

Особливо високий інтерес іноземні страхові компанії проявляють до сегменту життя, оскільки, як зазначалося вище, він має значні перспективи для розвитку. Сьогодні на українському ринку страхування життя майже вся перша десятка компаній представлена страховими компаніями з іноземним капіталом. В Україні присутні такі "лайф-ові" страхові компанії з іноземними інвестиціями як ALICO (СК "АЛІКО АІГ Життя"), Allianz (СК "Allianz-ПОХО Страхування життя", ECCO Versicherungsmaкler (СК "Мекко"), Generali Group (СК "Дженералі Гарант Страхування Життя"), GRAWE (СК "Граве Україна"), PZU SA ("СК "ПЗУ Україна. Страхування життя"), Wiener StUdtische (СК "Юлітер"), Uniqa (СК "Uniqa Життя") тощо.

Однозначно стверджувати про позитив чи негатив від приходу іноземного капіталу на страховий ринок України не можна, оскільки такі процеси вимагають розширеного підходу до аналізу їх наслідків. З однієї сторони, відносно молоді вітчизняні страхові компанії не спроможні значним чином конкурувати з досвідченими крупними іноземними компаніями. З іншої сторони, споживачі страхових послуг мають право отримувати максимально надійне і якісне страхове обслуговування. При цьому, не слід забувати, що прихід іноземного капіталу забезпечує можливість вітчизняному страховому ринку використовувати зарубіжний досвід, розробки у сфері менеджменту та передові технології. Крім того, з часом, можна ввести більш жорсткі заходи регулювання діяльності страхових компаній з іноземними інвестиціями, які забезпечать додаткові надходження до держави, зокрема можна ввести спеціальний порядок розміщення страхових резервів, особливий механізм оподаткування, встановити вимоги до розміщення грошових коштів статутного капіталу.

Існує ще одна важлива тенденція у діяльності страхових компаній – чимало компаній афілійовані з банками та фінансово-промисловими групами. Така ситуація може як відкривати нові перспективи для розвитку страхового бізнесу, так і обмежувати його, концентруючи зусилля страховиків лише на обслуговування потреб афілійованих учасників.

Інша справа співпраця між страховиками та фінансовими установами, що приносить позитивний ефект обом сторонам. Останнім часом активного розвитку на страховому ринку України набули процеси співпраці у сфері страхового та банківського бізнесу, які у світі отримали назву bancassurance. Страхові компанії від співпраці з банками можуть отримати ряд переваг, зокрема використовувати клієнтську базу банку і банківські канали збуту для продажу страхових продуктів, оптимізувати витрати на реалізацію страхових продуктів, страхувати власні ризики банку.

Важливою тенденцією страхового ринку України, яку не можна залишити поза увагою є поява нових гравців ринку – професійних перестраховиків. У 2007 р. на перестраховання було передано 6423,9 млн. грн., що складає 35,76 % від загальних премій. Хоча абсолютне значення премій, переданих на перестраховання зросло порівняно з 2006 р., частка перестраховання у валових преміях знизилася на 5 % (у 2006 р. становила 40,65 %).

Недостатня місткість вітчизняного ринку зумовлює потребу у передачі частини значних ризиків іноземним перестраховикам. Після вступу України в СОТ їй відкрився доступ для трансграничного страхування крупних ризиків. На перестраховання нерезидентам страховики як правило передають морські, космічні, авіаційні ризики, ризики, що виникають при перевезенні вантажів і багажу, зокрема небезпечних вантажів. У 2007 р. за договорами перестраховання ризиків 12 % сплачено перестраховикам-нерезидентам, а 88 % ризиків перестраховано в Україні. Загалом

зовнішнє перестраховання зростає випереджаючими темпами, порівняно з внутрішнім.

Так, внутрішнє перестраховання зросло на 11,7 % та склало 5 654,4 млн.грн., однак частка внутрішнього перестраховання у валових преміях знизилася на 5,2 % (у 2006 році частка становила 36,6 %, у 2007 – 31,4 %), а зовнішнього зросло. У свою чергу зовнішнє перестраховання зросло на 37,1 % та склало 769,5 млн.грн., при цьому частка зовнішнього перестраховання у валових преміях також зросла на 5,2 % (у 2006 році частка становила 4,1 %, у 2007 – 4,3 %).

Основними зовнішніми перестраховиками ризиків виступають Сполучене королівство Великобританія (частка від загального перестраховання 34,5 %), Російська Федерація (частка 20,3 %), Німеччина (частка 16,1 %), США (частка 7,9 %), Австрія (частка 7,6 %), Франція (частка 4,1 %), Швейцарія (частка 2,5 %), Бельгія (частка від загального перестраховання 1,1 %), Іспанія (частка 0,9 %).

З метою захисту власних інтересів учасники страхового ринку можуть створювати об'єднання. Досвід створення відповідних об'єднань є досить поширеним у розвинених країнах світу. Слід зазначити, що для країн із розвиненим страховим ринком вже характерною є тенденція до злиття дрібних і середніх об'єднань страховиків.

На сьогоднішній час на страховому ринку України також функціонує ряд об'єднань. Найбільшим об'єднанням, створеним для координації дій страховиків з багатьох питань, що являть спільний інтерес, є Ліга страхових організацій України (ЛСОУ). Поряд з Лігою на страховому ринку працює Асоціація професійних страхових посередників України і Українське актуарне товариство.

Для координації зусиль компаній, які здійснюють споріднені види страхування, на ринку створені такі об'єднання як Моторне (транспортне) страхове бюро України, Морське бюро, Авіаційне страхове бюро, Ядерний страховий пул, Український пул по перестрахованні сільськогосподарських ризиків, Українське медичне страхове бюро, спрямовані на організацію перестраховання ризиків та опрацювання методичного забезпечення страховиків. 8 жовтня 2008 р. 14 страхових компаній підписали меморандум про створення "Будівельного страхового пулу". Створення таких об'єднань сприятиме збільшенню внутрішнього ринку в цих видах страхування, більш обґрунтованому розміщенню ризиків та зміцненню фінансової надійності страховиків.

Для України характерною є екстенсивна складова розвитку страхового ринку. Про це свідчить, зокрема, кількість зареєстрованих страхових компаній. Так на 1.01.2008 р. на страховому ринку України діяло 446 страхових компаній (65 – по страхуванню життя, 381 – по загальному страхуванню). Для порівняння варто зазначити, що в Польщі, котра за страховими платежами і якістю страхових послуг істотно випереджає нашу країну, їх 64, в Угорщині – 26, у Молдові – 33, у Білорусі – 22, у Грузії – 15, у Вірменії – 13. Лише в Росії з усіх країн східноєвропейського регіону діє 918 страхових компаній, але тут слід враховувати, що масштаби країни набагато більші [4].

На розвиток страхового ринку України негативно впливають такі фактори як недосконале страхове законодавство, слабкий розвиток ринку посередницьких послуг, відсутність дієвих методик рейтингування страховиків всередині країни, низька зацікавленість населення в страхуванні, як через недостатню платоспроможність, так і низьку культуру.

Розвитку страхового ринку України могло б сприяти вжиття наступних заходів: здійснення законодавчого забезпечення подальшого розвитку страхової діяльнос-

ті, зокрема розробка і впровадження Закону "Про державне регулювання страхової діяльності", Закону "Про страхові підприємства як специфічну форму підприємницької діяльності", розробка законодавчої бази для впровадження обов'язкового медичного страхування, законодавче врегулювання діяльності страхових брокерів, вжиття заходів щодо наближення законодавчої бази до міжнародних стандартів; створення національної системи рейтингування, яка б дозволила проводити достовірну оцінку надійності страховиків і пере страховиків у середині країни; усунення нерозвиненості обов'язкового страхування в Україні; усунення розбалансованості страхового ринку, адже поповнення страхових портфельів відбувається не за рахунок розширення клієнтської бази, а через перерозподіл клієнтів. Крім того розвитку страхового ринку сприяло б створення об'єднань, пулів, бюро в різних галузях страхування для збільшення місткості вітчизняного страхового ринку та покращення фінансової стійкості страховиків.

На останок, слід зазначити, що страховий ринок України є чутливим до економічних коливань на світових ринках. Світові фінансові кризи будуть вносити суттєві корективи у розвиток вітчизняного страхового ринку. Зважаючи на те, що навіть світові фінансові гіганти відчують на собі негативний вплив таких процесів, можна стверджувати, що він не обмине і українські страхові компанії. Тому страховикам необхідно це розуміти і вибудовувати власну стратегію, зважаючи на можливі зміни зовнішнього середовища.

1. "Звіт про роботу Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України за 2007 рік", затверджений розпорядженням Держфінпослуг від 26.06.2008 № 778 // www.dfp.gov.ua. 2. CEA Statistics European Insurance in Figures // www.cea.eu. 3. Закон України "Про страхування" № 85/96 від 7.03.1996 року // www.zakon.rada.gov.ua. 4. Сіренко О. Страхування XXI століття, або про тенденції розвитку страхового ринку України. 19.04.2008 // www.redtram.ua/redirect/news/99817455/.

Надійшла до редколегії 10.06.2009

В.А. Батковський, заступник начальника управління звітів
Департаменту статистики та звітності Національного банку України

БЕЗПЕКА ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ ТА МЕХАНІЗМ ПОДОЛАННЯ ЗАГРОЗ ЇЇ РОЗВИТКУ

У статті досліджуються теоретичні аспекти безпеки грошово-кредитної системи, визначено основні загрози для грошово-кредитної системи, запропоновано механізм управління комплексними загрозами і розглянуто особливості його реалізації у контексті антиінфляційної політики України.

The author studied the theoretical aspects of security of monetary system and determined key threats to system development. The method to overcome the complex threats was offered in the context of anti inflationary policy in Ukraine.

Сучасний етап економічного розвитку відзначається глобальними макроекономічними перетвореннями, що стали причиною перерозподілу фінансових, сировинних, людських ресурсів, посилення конкуренції між країнами і регіональними угрупованнями. Незворотній об'єктивний процес трансформації світового господарства посилює невизначеність щодо перспектив розвитку країни, особливо з перехідними економіками. За таких умов вирішальне значення для збереження національних інтересів і забезпечення стабільного зростання має створення ефективної системи національної безпеки.

Найнебезпечніша з 30-х років криза на розвинутих фінансових ринках у 2008 році була спричинена двома великими потрясіннями: швидким зростанням цін на нафту, біржові товари і поширенням фінансових шоків. Щоб скоротити розміри втрат у реальній економіці від кризи уряди країн і міжнародні організації застосувати весь арсенал інструментів і продемонстрували високий ступінь координації дій щодо фінансової підтримки приватного сектору [1].

Для України економічний аспект національної безпеки стає дедалі актуальнішим, оскільки уразливість перехідної економіки України посилюється в умовах збереження нестабільної ситуації на світових фінансових і сировинних ринках. Зростає стурбованість щодо того, що зовнішні фактори разом з посиленням інфляційних очікувань вплинуть на стабільність грошової одиниці і стан грошово-кредитної системи. За таких умов актуальним питанням для України залишається захист економіки від зовнішніх потрясіннь на поточний період, а також розбудова системи безпеки на майбутнє. Забезпечення економічної безпеки у грошово-кредитній сфері залежить від якостей грошово-кредитної системи і ефективності заходів, які здійснюються у відповідь на виклики.

Основною метою даної статті виступає уточнення сутності грошово-кредитної безпеки та її значущості для збереження економічного зростання, а також об-

ґрунтування механізму впливу на загрози грошово-кредитній системі України, реалізація якого надасть грошово-кредитній системі нові якості.

Економічна безпека є одним з ключових компонентів системи національної безпеки, яка в умовах динамічних перетворень політичного і економічного ландшафту сприяє збереженню стійкості до внутрішніх та зовнішніх загроз, що створюють небезпеку для реалізації національних інтересів у економічній сфері [2, 3]. Забезпечення економічної безпеки поряд з захистом суверенітету і територіальної цілісності є серед найважливіших функцій держави, про що вказується у Статті 17 Конституції України [4]. Фундаментальні орієнтири економічної безпеки було встановлено у Законі України "Про основи національної безпеки України" і "Стратегії національної безпеки України" [5, 6].

Набуття Україною незалежності співпало у часі з новим раундом перегляду концепції національної безпеки в усьому світі. Термін "безпека", який раніше передбачав комплекс військово-політичних відносин між державами, набув нових параметрів, серед яких економічне і фінансове становище. Одночасно, класична економічна наука збагатилася новими поняттями, зокрема, безпека, загрози, виклики, індикатори, рівні безпеки, національні інтереси тощо. Виник новий напрям досліджень "екосестейт", наука про економічну безпеку держави, або, за іншим визначенням, економічна безпека держави.

Все це створило сприятливі умови для розбудови системи національної безпеки за сучасними світовими стандартами, проте недостатнє розуміння ролі національної безпеки для економічного розвитку України спричинило чимале відставання у розробці її правових засад [7]. Закон про основи національної безпеки було вперше прийнято лише у 2003 році, тобто через 12 років з часу набуття Україною незалежності. Активізація розбудови законодавчої бази, яка спостерігається останніми роками, дає підстави сподіватися, що напрацьований науковий